

УДК 378.091.3:004.9

**Степанов О.Д.**

к.вет.н., доцент кафедри ветеринарного акушерства і хірургії

E-mail: [Astepanov69@mail.ru](mailto:Astepanov69@mail.ru)

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

## ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ І СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ СТУДЕНТАМИ МАГІСТРАТУРИ, ЩО ВИВЧАЮТЬ ХІРУРГІЧНІ ХВОРОБИ ТВАРИН

**Stepanov A.D.**

Ph.D. (Veterinar. sciences), Assoc. Prof.

E-mail: [Astepanov69@mail.ru](mailto:Astepanov69@mail.ru)

State Agrarian and Engineering University in Podilya

Kamianets-Podilskyi

## USAGE OF INTERNET TECHNOLOGIES AND SOCIAL NETWORKING SITES BY MASTER'S DEGREE STUDENTS WHO ARE STUDYING SURGICAL DISEASES OF ANIMALS

### *Анотація*

**Вступ.** Однією із головних ознак сучасного суспільства є швидке поширення та оновлення інформації. Завдяки інтернет-технологіям створено можливості для обміну знаннями в межах багатомільярдної аудиторії. Це забезпечує такі умови для навчання, які раніше були недосяжними. Якщо іще два десятиліття тому студент набував необхідних знань від викладача або навчального посібника, то зараз на допомогу прийшов Інтернет, в якому зосереджена світова наукова думка. Не залежно від фаху, кожен навчаючийся може знайти у Всесвітній мережі корисні для себе відомості.

Це відноситься також до студентів магістратури, які вивчають хірургічні хвороби тварин. Разом з тим, на сьогодні є брак даних, що стосується використання ними сучасних інтернет-технологій із навчальною метою. Саме висвітлення цих питань було метою проведених досліджень.

**Методи.** В процесі досліджень був проведений аналіз наукових джерел про сучасні інформаційно-комунікаційні технології для вищої освіти. З метою отримання даних стосовно використання інтернет-технологій студентами магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин застосовувалися такі соціологічні методи, як опитування, спостереження, анкетування.

**Результати.** Згідно отриманих даних, всі опитані студенти магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин використовують Інтернет з навчальною метою. При цьому вони віддають перевагу електронній пошті, соціальним мережам і спеціалізованим ветеринарним сайтам. Значно менше з числа цих студентів користуються навчальною інформацією з спеціалізованих ветеринарних форумів і іще менше – з системи Moodle.

Також відмічено, що серед соціальних мереж всі студенти-магістранти, які вивчають хірургічні хвороби тварин використовують з метою навчання «ВКонтакте», істотно менше «Однокласники» і «You Tube», половина «Facebook» і четверта частина «Twitter».

**Перспективи.** Проведена робота відкриває перспективу подальших досліджень значення Web-технологій і мережевих сервісів при підготовці ветеринарних хірургів.

**Ключові слова:** інформаційно-комунікаційні технології; Інтернет, Web-технології; електронна пошта; інтернет-сайти; соціальні мережі; інтернет-форуми; система Moodle.

#### **Abstract**

**Introduction.** A quick dissemination and updating of information is one of the main features of the modern society. Thanks to the Internet technologies, opportunities to exchange knowledge within the multi-billion audience are created. This provides such conditions for learning that were previously unattainable. If two decades ago a student was getting necessary knowledge from a teacher or a textbook, now the Internet, where the world scientific thought is centered, succoured. Not depending on the speciality everyone, who is studying, can find useful information in the Internet.

This refers to Master's degree students studying surgical diseases of animals. However, today there is a lack of data concerning to the use of modern Internet technologies in order to study. Just the enlightening of these issues was the aim of the implemented research.

**Methods.** During the research analysis of scientific sources about modern informative-communicative technologies for higher education was implemented. In order to get data in reference to use Internet technologies by Master's degree students, who are studying surgical diseases of animals, such sociological techniques as a survey, an observation and a questionnaire were used.

**Results.** According to the data, all interviewed students exploring surgical diseases of animals use the Internet for studying. In addition to that they prefer e-mail, social networking sites and specialized veterinary sites. Considerably less people among these students use educational information from specialized veterinary forums and even less from the Moodle system.

It is also noted that among social networking sites, all Master's degree students, who are studying surgical diseases of animals, use "Vkontakte", significantly less students use "Odnoklasniki" and "YouTube", a half of the students use "Facebook" and the fourth part of them use "Twitter" in order to study.

**Discussion.** Implemented work opens the prospect for further research of the Web-technologies' significance and network services while training veterinary surgeons.

**Keywords:** informative-communicative technologies; Internet, Web-technologies; e-mail; Internet sites; social networking sites; internet forums; Moodle system.

#### **Аннотация**

**Вступ.** Одной из главных признаков современного общества является быстрое распространение и обновление информации. Благодаря интернет-технологиям созданы возможности для обмена знаниями в пределах многомиллиардной аудитории. Это обеспечивает такие условия для обучения, которые ранее были недоступны. Если еще два десятилетия назад студент приобретал необходимые знания от преподавателя или учебного пособия, то сейчас на помощь пришел интернет, в котором сосредоточена мировая научная мысль. Независимо от специальности, каждый обучаемый может найти во Всемирной сети полезные для себя сведения.

Это относится также к студентам магистратуры, изучающим хирургические болезни животных. Вместе с тем, на сегодня имеется нехватка данных, касающихся использования ими современных интернет-технологий в учебных целях. Именно освещение этих вопросов было целью проведенных исследований.

**Методы.** В процессе исследований был проведен анализ научных источников о современных информационно-коммуникационных технологиях для высшего образования. С целью получения данных об использовании интернет-технологий студентами магистратуры, изучающими хирургические болезни животных применялись такие социологические методы, как опрос, наблюдение, анкетирование.

**Результаты.** Согласно полученным данным, все опрошенные студенты магистратуры, изучающие хирургические болезни животных используют интернет в учебных целях. При этом они отдают предпочтение электронной почте, социальным сетям и специализированным ветеринарным сайтам. Значительно меньше из числа этих студентов пользуются учебной информацией из специализированных ветеринарных форумов и еще меньше - из системы Moodle.

Также отмечено, что из социальных сетей все студенты-магистранты, которые изучают хирургические болезни животных используют с целью обучения «ВКонтакте»,

существенно меньше «Одноклассники» и «You Tube», половина «Facebook» и четвертая часть «Twitter».

**Перспективы.** Проведенная работа открывает перспективу дальнейших исследований значения Web-технологий и сетевых сервисов при подготовке ветеринарных хирургов.

**Ключевые слова:** информационно-коммуникационные технологии; интернет; Web-технологии; электронная почта; интернет-сайты; социальные сети; интернет-форумы; система Moodle.

**Вступ.** У ході сучасних соціальних змін у суспільстві набувають великого значення інформаційно-інноваційні чинники. Інформація стала одним із найвагоміших ресурсів розвитку, тому сучасне суспільство можна вважати таким, у якому важлива роль належить інформації та інформаційно-комунікаційним технологіям [1, с. 311].

У зв'язку з безперервним збільшенням використання нових ІТ & С технологій у повсякденному житті, впровадження цих технологій у навчальну діяльність стає необхідністю [2, с. 43].

При всьому різноманітті інформаційних та телекомунікаційних технологій, всевітня інформаційна комп'ютерна мережа Інтернет займає центральне місце. Основним напрямком використання глобальних мереж є розробка науково-педагогічних основ створення і використання інформаційного середовища безперервної освіти на основі створення єдиного освітнього простору [3].

Інтернет-технології в сучасній освіті надають можливість отримувати інформаційні ресурси для особистої самоосвіти студентів. У сучасному суспільстві від студента, професіонала будь-якої сфери діяльності потрібно не стільки вміння користуватися набутими знаннями у вирішенні проблем, а можливість самостійно здобувати нові знання та вміння, а також використовувати раніше отримані знання в реальному житті і конкретній господарській ситуації [4, с. 75].

Перспективним напрямком розвитку сучасної освіти є можливість створення комфортних умов, з точки зору забезпечення організації навчальної діяльності, за рахунок створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища. Основними складовими цього середовища повинні стати досягнення якості освіти, які диктуються оновлюючимися стандартами освіти нового покоління і дидактичними можливостями засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і Web-технологій [5, с. 64].

Саме такі технології здатні зробити його більш ефективним та якісним, сформувати у студента вміння вчитися та оперувати набутими знаннями. І тому суспільство висуває нові вимоги до навчального процесу, вимагає від нього бути більш інформатизованим, спрямованим на задоволення інформаційних потреб суспільства, розвитку та використання інформаційних систем, соціальних мереж та ресурсів [2, с. 43].

Не зважаючи на це, навчальні платформи, які реалізуються в університетах по всьому світу а також освітні методи, методики і навчальні програмні засоби не завжди поспівають за новими інформаційними технологіями [6, с. 56].

Це також стосується підготовки ветеринарних хірургів. Особливості фаху вимагають від викладача демонстрації значного обсягу технічних прийомів оперативних втручань. Що, практично, важко забезпечити протягом навчальних годин у зв'язку з нестачею тварин і обмеженим курсом дисципліни [7, с. 167].

Сучасні комп'ютерні технології дають змогу якісно донести до кожного студента потрібну йому навчальну інформацію. Проте, на сьогодні існує брак даних про їх використання при підготовці ветеринарних хірургів.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблема інформатизації освіти присвячені праці Э.Г. Скибицкого [8, с. 14-20], О.М. Гончарова [9, с. 21-24], К.Н. Босикова, [10, с. 75-78], Т.Д. Дидора [11, с. 36-51], С. Ясінської [12, с. 27-32].

Продовжують створюватися теорії навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [13, с. 479].

Дослідженням ролі і напрямків використання соціальних мереж в освіті займалися: Т.Л. Архипова [14, с. 7-18], С.В. Івашньова [15, с. 15-17], С.М. Мигович [16], Е.Н. Павліченко [17, с. 42-47], О.П. Пінчук [18].

Зарубіжний і вітчизняний досвід застосування соціальних мереж і соціальних медіа в навчальному процесі вузу аналізується в роботі О.В. Фещенко, розглядаються перспективи розвитку електронного навчання в контексті використання освітнього потенціалу соціальних мереж [19, с. 54-56].

Переконливі докази необхідності соціальної взаємодії в процесі навчання викладені у дослідженні R.J. Light [20, с. 248].

З результатів досліджень можливостей використання соціальних сервісів в освітньому процесі в США зробили висновок, що студенти першого курсу, які навчаючись використовують ІКТ, в особливості соціальні мережі, більше успішні в навчанні, ніж студенти очної форми [21, с. 288].

Разом з тим, за даними О.С. Воронкіна освітній потенціал соціальних мереж і соціальних сервісів у даний час залишається не реалізованим повною мірою [22, с. 91].

Аналіз наукових публікацій і нормативних документів дає підстави стверджувати, що проблема використання можливостей соціальних мереж в освіті є актуальною і затребуваною [14, с. 10].

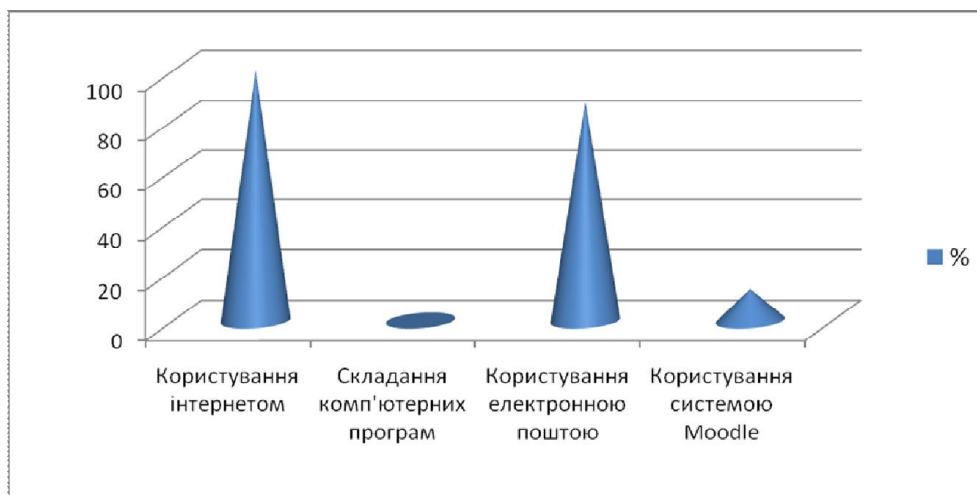
**Мета.** Метою проведених досліджень було встановити рівень обізнаності студентів магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин з сучасними комп'ютерними технологіями та мережевими сервісами, ступінь володіння цими технологіями а також обсяги їх використання з навчальною метою.

**Методи.** В процесі досліджень був проведений аналіз інформаційних джерел про сучасні комп'ютерні та Web-технології для вищої освіти. Дослідницька робота проводилася на групі студентів I-го курсу магістратури факультету ветеринарної медицини в кількості 24 осіб. З метою отримання даних стосовно використання інформаційних технологій студентами-магістрами, що вивчають хірургічні хвороби тварин застосовувалися такі методи, як опитування, спостереження, анкетування.

**Результати.** Як показали проведені нами дослідження (рис. 1), всі опитані студенти I-го курсу магістратури факультету ветеринарної медицини використовують Інтернет. При чому, користування Інтернетом для них, за останні роки, стало необхідною складовою провадження вільного часу. Цьому значно сприяє розширення ділянки інтернет-покриття а також широке розповсюдження сучасних мобільних пристроїв: телефонів, планшетів, смартфонів. Якщо раніше якісний Інтернет забезпечувався, головним чином, за допомогою стаціонарного модему – зараз, він став, переважно, мобільним. Обмежуючим фактором при цьому є лише можливість доступу до мережі.

Разом з тим, згідно отриманих нами даних, рівень володіння студентами інтернет-технологіями не виходить за рамки «споживача». Тобто, ніхто з них не в змозі самостійно виготовити навіть найпростіший програмний продукт, а, натомість, використовують готове програмне забезпечення. Це, очевидно, пов'язано з особливостями їх майбутнього фаху, далекого від точних наук.

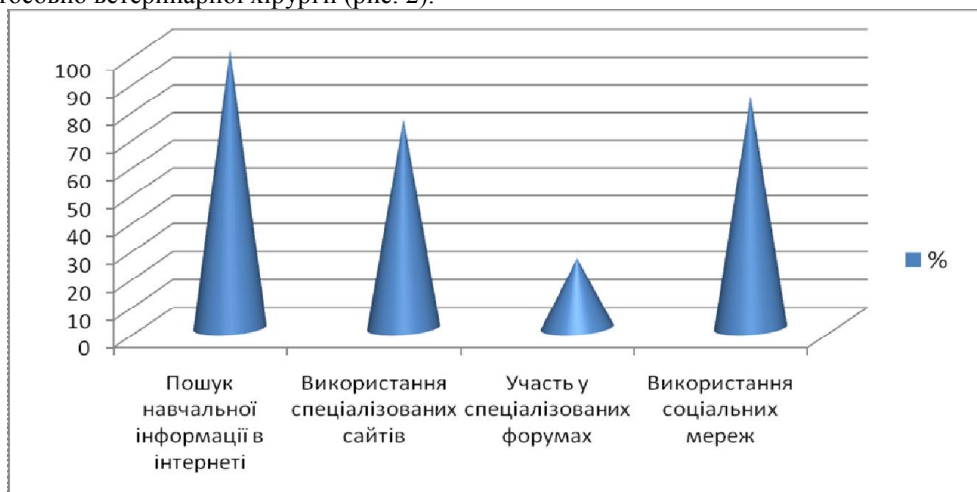
Свідченням того, що студенти використовують Інтернет не лише для запозичення інформації, але і обміну нею, є те, що 87,5% з опитаних користуються електронною поштою. Цей сервіс набув популярності завдяки зручності і швидкості проведення операцій а також можливості передачі значних об'ємів даних. При цьому, у більшості випадків через електронну пошту студенти обмінюються саме навчальними матеріалами. Для коротких повідомлень, як правило, використовують СМС-файли.



**Рис. 1. Використання студентами інформаційних технологій**

*Розробка автора, складено на основі власних досліджень*

Стосовно системи Moodle, як засвідчило проведене анкетування, її популярність серед студентів є досить низькою. Станом на травень 2016 року лише кожен восьмий респондент заявив про те, що час від часу користується нею. Такі дані, скоріше за все, можна пояснити коротким періодом її повноцінного функціонування в університеті а також сформованою за багато років навчання звичкою студентів стаціонару до засвоєння навчальної програми, перш за все з аудиторних занять. Також, для багатьох студентів матеріали системи Moodle обмежуються рамками навчальної дисципліни. Тоді, як простий пошук в Інтернеті у більшості випадків відкриває значно ширші можливості для отримання інформації. Свідченням цьому є проведене нами опитування – всі студенти повідомили про те, що використовують Інтернет з метою пошуку навчальної інформації, стосовно ветеринарної хірургії (рис. 2).



**Рис. 2. Використання студентами Web-технологій**

*Розробка автора, складено на основі власних досліджень*

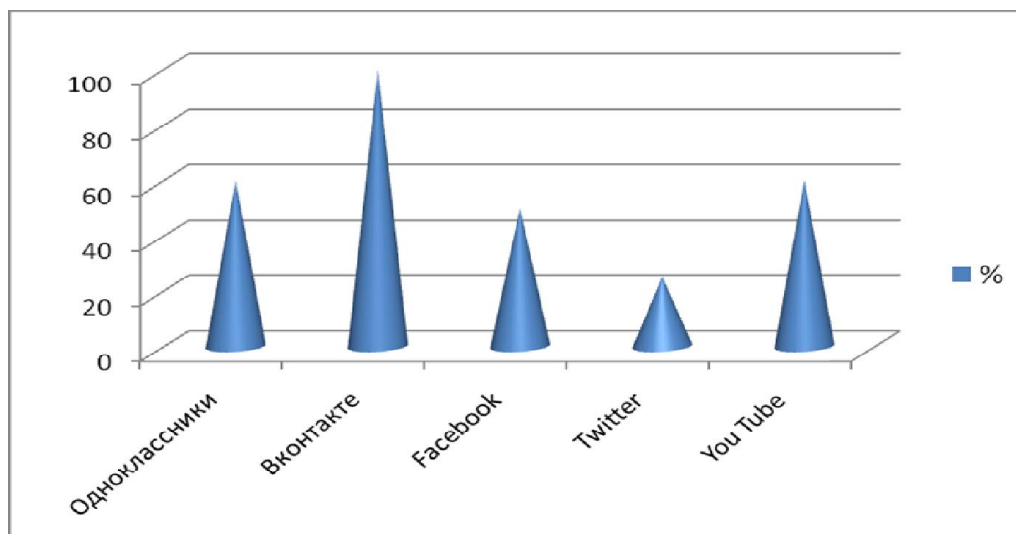
Відомо, що важливу інформаційну насиченість мають спеціалізовані інтернет-сайти, у тому числі з ветеринарної хірургії. Як правило, викладені в них матеріали носять міждисциплінарний характер і охоплюють різні галузі хірургії. Про їх регулярне відвідування заявили три чверті опитаних.

Як видно з отриманих нами даних, лише чверть анкетованих студентів приймають участь у спілкуванні на ветеринарних інтернет-форумах. Такі форуми є майданчиком для обміну інформації між ветеринарними хірургами, як правило, між досвідченими спеціалістами. Низький відсоток студентів пов'язаний з відсутністю у них практичного досвіду. Навіть зареєстровані, частіше знайомляться з повідомленнями інших, аніж надсилають свої.

З огляду на значне поширення, яке набули за останні роки соціальні мережі, нами було проведене опитування щодо їх використання з метою самоосвіти студентами магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин.

У результаті ми отримали дані, які свідчать про високу популярність соціальних мереж серед майбутніх ветеринарних хірургів. Такий стан, очевидно, пояснюється наявністю значного хірургічного мережевого контенту.

Крім того, ми дослідили які саме соціальні мережі використовують опитані студенти не лише для спілкування, але і з навчальною метою (рис. 3).



**Рис. 3. Використання студентами соціальних мереж**

*Розробка автора, складено на основі власних досліджень*

З наведених на діаграмі 3 даних видно, що всі студенти зареєстровані «ВКонтакте», по 60% з них використовують «Одноклассники» та «YouTube», половина бере інформацію з «Facebook» і четверта частина має сторінку в «Twitter».

**Висновки.** Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що визначальною тенденцією розвитку вищої школи та підвищення якості надання освітніх послуг є застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, основу яких складає використання можливостей Інтернету.

Широке поширення комп'ютерів та мобільних пристроїв серед студентської молоді зробило її основним споживачем мережевого освітнього контенту. Це стосується

також опитаних студентів магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин. Проведені дослідження показали, що всі вони використовують Інтернет у тому числі з навчальною метою, 87,5% цих студентів користується електронною поштою для обміну навчальною інформацією, 83,3% використовує для навчання соціальні мережі і 75% набуває корисних відомостей на спеціалізованих ветеринарних сайтах.

Разом з тим, відсоток студентів, які в якості джерела інформації мають спеціалізовані ветеринарні форуми і систему Moodle є значно меншим – 25% і 12,5% відповідно.

Крім того, відмічено, що при виборі соціальних мереж всі студенти магістратури, що вивчають хірургічні хвороби тварин віддають перевагу «ВКонтакте», по 60% з них використовують «Однокласники» і «You Tube», 50% і 25% користується відповідно мережами «Facebook» і «Twitter».

Проведена робота відкриває перспективу подальших досліджень значення Web-технологій і мережевих сервісів при підготовці ветеринарних хірургів.

#### Список використаних джерел

1. Вахула, Б.Я. Соціальні інтернет-мережі, їхні функції та роль у формуванні громадянського суспільства [Текст] / Б.Я. Вахула // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2012. – Випуск 6. – С. 311-319.
2. Кучаковська, Г.А. Застосування соціальних мереж в навчальній діяльності студентів [Текст] / Г.А. Кучаковська // II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених «Наукова молодь-2014». – Київ, 2014. – Вип.1 (1). – С. 43-45.
3. Шапсигов, М.М. Особенности использования интернет технологий в образовательном процессе вуза Математические и инструментальные методы экономики [Электронный ресурс] / М.М. Шапсигов, Э.Ш. Карданова, Х.М. Гучапшев // Управление экономическими системами, 2014. – Вып. 3. – Режим доступа: <http://uecs.ru/uecs63-632014/item/2815-2014-03-14-08-25-40> (дата обращения 8.11.2016 г.) – Название с экрана.
4. Кацуба, О.Б. Особенности использования интернет-технологий и средств мультимедиа в высшем профессиональном образовании [Текст] / О.Б. Кацуба // Современные наукоемкие технологии. – 2005. – № 9. – С. 75-76.
5. Ниматулаев, М.М. Применение Интернет и web-технологии в учебной деятельности при обучении иностранному языку [Текст] / М.М. Ниматулаев, Ш.М. Ниматулаев // Материалы Международной заочной научно-практической конференции «Актуальные проблемы педагогики и психологии». Часть I. (27 февраля 2012). – Новосибирск: Изд. «Сибирская ассоциация консультантов», 2012. – С. 64-67.
6. Stanciu, A. Social networking as an alternative environment for education / Andrei Stanciu, Florin Michal, Ofelia Aleca // Accounting and Management Information Systems. – 2012. – Vol. 11 – No.1. – P. 56–75.
7. Степанов, О.Д. Використання інноваційних інформаційних технологій при підготовці ветеринарних хірургів [Текст] / О.Д. Степанов // Професійно-прикладні дидактики. – 2016. – Вип. 2. – С. 165-167.
8. Скибицкий, Э. Г. Информационно-образовательная среда вуза как средство формирования профессионализма студентов [Текст] / Э. Г. Скибицкий // Инновации в образовании. – 2008. – № 8. – С. 14-20.
9. Гончарова, О.М. Вдосконалення організаційних форм навчання студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [Текст] / О.М. Гончарова // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К., 2008. – Вип. 52. – С. 21-24.
10. Босикова, К.Н. Информационные и коммуникационные технологии как фактор повышения учебной активности студентов [Текст] / К.Н. Босикова // Высшее образование сегодня. – 2009. – № 4. – С. 75-78.
11. Дидора, Т.Д. Организация и дидактическое обеспечение дистанционной формы обучения в вузе [Текст] / Т.Д. Дидора, С.В. Мохун, В.В.Иванко // Образовательные технологии. – 2010. – № 2. – С. 36-51.
12. Ясінська, С. Досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання

[Текст] / С. Ясінська, М. Саєнсу // Вища освіта. – 2011. – № 5/6. – С. 27-32.

13. Шахіна, І.Ю. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі [Текст] / І. Ю. Шахіна // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2013. – Вип. 36. – С. 479-484.

14. Архипова, Т.Л. Социальные сети как средство организации учебного процесса [Текст] / Т.Л. Архипова, Н.В. Осипова, М.С. Львов // Інформаційні технології в освіті. – 2015. – № 22. – С. 7–18.

15. Івашнюва, С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті [Текст] / С. В. Івашнюва // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15–17.

16. Мигович, С.М. Роль і місце соціальних мереж у формуванні освітньо-інформаційного середовища аграрних університетів [Електронний ресурс] / С.М. Мигович, Н.Т. Тверезовська // Науковий вісник НУБіП серія «Педагогіка, психологія, філософія». – Випуск 175, частина 3. – Київ, 2012. – Режим доступу: [http://www.mnau.edu.ua/ua/02\\_02\\_01\\_10\\_mygovich.html#ixzz2wnSKAKKp](http://www.mnau.edu.ua/ua/02_02_01_10_mygovich.html#ixzz2wnSKAKKp) – (дата звернення 12.11.2016) – Назва з екрану.

17. Павличенко, Е.Н. Социальные сети как инструмент модернизации образования [Текст] / Е.Н. Павличенко // Народное образование. – 2012. – № 1. – С. 42–47.

18. Пінчук, О.П. Історико-аналітичний огляд розвитку соціальних мережних технологій і перспектив їх використання у навчанні [Електронний ресурс] / О. П. Пінчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – № 4 (48). – С. 14–34. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1267> – доступ 20.11.2015. – (дата звернення 23.10.2016) – Назва з екрану.

19. Фещенко, А.В. Использование виртуальных социальных сетей в образовательном процессе вуза [Текст] / А.В. Фещенко // Открытое и дистанционное образование. – Томск, 2010. – № 2 (38). – С. 54–56.

20. Light, R.J. Making the most of college: students speak their minds [Text] / R.J. Light. – Cambridge : Harvard University Press, 2001. – 256 p.

21. Qualman, Erik. Socialnomics: How Social Media Transforms the Way We Live and Do Business [Text] / Erik Qualman // Wiley. – 2009. – P. 288.

22. Воронкін, О.С. Перспективи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій навчання студентів ВНЗ України [Текст] / О. С. Воронкін // Інформаційні технології в освіті. – 2015. – Вип. 24. – С. 81-106.

## References

1. Vakhula, B.Ia. (2012). *Sotsialni internet-merezhi, yikhni funktsii ta rol u formuvanni hromadianskoho suspilstva [Social networksites, their functions and role in the formation of civil society]*. Visnyk Lvivskoho universytetu. Bulletin of Lviv University. Lviv. 6. [in Ukrainian].

2. Kuchakovska, H.A. (2014). *Zastosuvannia sotsialnykh merezh v navchalni diialnosti studentiv [The use of social networking sites in the students' training]*. II Vseukrainska nauково-praktychna konferentsiia molodykh uchenykh «Naukova molod-2014». Kyiv. [in Ukrainian].

3. Shapsyov, M.M., Kardanova Э.Sh., Huchapshev Kh.M. (2014). *Osobennosti yspolzovaniya ynternet tekhnolohyi v obrazovatelnom protsesse vuza Matematycheskye y ynstrumentalnye metody ekonomyky.Upravlenye ekonomycheskymy systemamy*, 3. - at <http://uecs.ru/uecs63-632014/item/2815-2014-03-14-08-25-40>. [in Russian].

4. Katsuba, O.B. (2005). *Osobennosti yspolzovaniya ynternet-tekhnohoyi y sredstv multymedya v vysshem professyonalnom obrazovanii [Peculiarities of using Internet technologies and multimedia in higher professional education]*. Sovremennye naukoemkye tekhnolohyy Modern high technologies, 9. [in Russian].

5. Nymatulaev, M.M. Nymatulaev, Sh.M. (2012). *Prymenenye Ynternet y web-tekhnohoyi v uchebnoi deiatelnosti pry obuchenii ynostrannomu yazyku [Application of the Internet and web-technologies in educational activity while teaching foreign languages]*. Materyaly Mezhdunarodnoi zaochnoi nauchno-praktycheskoi konferentsyy «Aktualnye problemy pedahohyky y psykholohyy». Chast I. Novosybyrsk: Yzd. «Sybyrskaiia assotsyatsiya konsultantov». [in Russian].

6. Stanciu, A., Michal F., Aleca O. (2012). *Social networking as an alternative environment for education. Accounting and Management Information Systems*, 11, 1. [in English].



7. Stepanov, O.D. (2016). *Vykorystannia innovatsiinykh informatsiinykh tekhnolohii pry pidhotovtsi veterynarnykh khirurhiv [The use of innovative informational technologies while training veterinary surgeons]*. Profesiino-prykladni dydaktyky [Professionally applied didactics], 2. [in Ukrainian].
8. Skybytskyi, Э. Н. (2008). *Ynformatsyonno-obrazovatelnaia sreda vuza kak sredstvo formirovaniya professyonalizma studentov [Informative-educational environment of the university as a mean of forming the students' professionalism]*. Ynnovatsyy v obrazovanyu [Innovation in Education], 8. [in Ukrainian].
9. Honcharova, O.M. (2008). *Vdoskonalennia orhanizatsiinykh form navchannia studentiv z vykorystanniam informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Improving the organizational forms of students learning by using ICT (informative-communicational technologies)]*. Novi tekhnolohii navchannia: nauk.-metod. zb. [New technology training], 52. [in Ukrainian].
10. Bosykova, K.N. (2009). *Ynformatsyonnye y kommunykatsyonnye tekhnolohyy kak faktor povysheniya uchebnoi aktyvnosti studentov [Informative and communicative technologies as a factor of increasing student learning activity]*. Vysshee obrazovanye sehodnia. [Higher education today], 4. [in Russian].
11. Dydora, T.D., Mokhun S.V., Yvanko V.V. (2010). *Orhanyzatsiia y dydaktycheskoe obespechenye dystantsyonnoi formy obuchenya v vuze [Organization and didactic support of distance learning at university]*. Obrazovatelnye tekhnolohyy [Educational technologies], 2, 36-51. [in Russian].
12. Iasinska, S., Saiensus M. (2011). *Dosvid vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii navchannia [Experience of using ICT education]*. Vyshcha osvita [Higher Education], 5/6. [in Ukrainian].
13. Shakhina, I.Iu. (2013). *Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi [The use of ICT in educational process]* Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy [Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, practice, challenges], 36. [in Ukrainian].
14. Arkhypova, T.L., Osypova N.V., Lvov M.S. (2015). *Sotsyalnye sety kak sredstvo orhanyzatsiinykh uchebnoho protsesa [Social networking sites as a mean of the educational process organization]*. Informatsiini tekhnolohii v osviti [Information Technologies in Education], 22. [in Russian].
15. Ivashnova, S. V. (2012). *Vykorystannia sotsialnykh servisiv ta sotsialnykh merezh v osviti [The use of social services and social networking sites in education]*. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky [Scientific notes NDU them. Gogol. Psycho-pedagogical science], 2. [in Ukrainian].
16. Myhovych, S.M., Tverezovska N.T. (2012). *Rol i mistse sotsialnykh merezh u formuvanni osvitho-informatsiinoho seredovyscha ahrarnykh universytetiv. Naukovi visnyk NUBiP seriia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia», 175, mnau.edu.ua - at: [http://www.mnau.edu.ua/ua/02\\_02\\_01\\_10\\_mygovich.-html#ixzz2wnSKAKKp](http://www.mnau.edu.ua/ua/02_02_01_10_mygovich.-html#ixzz2wnSKAKKp)*. [in Ukrainian].
17. Pavlychenko, E.N. (2012). *Sotsyalnye sety kak ystrument modernyzatsiinykh obrazovaniya [Social Networking sites as a tool for educational modernization]*. Narodnoe obrazovanye [Public education], 1. [in Russian].
18. Pinchuk, O.P. (2015). *Istoryko-analitychnyi ohliad rozvytku sotsialnykh merezhnykh tekhnolohii i perspektyv yikh vykorystannia u navchanni. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia, 4 (48), 14–34. journal.iitta.gov.ua Retrieved from: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1267>*
19. Feshchenko, A.V. (2010). *Yspolzovanye vvirtualnykh sotsialnykh setei v obrazovatelnom protsesse vuza [The use of virtual social networking sites in the educational process of the university]*. Otkrytoe y dystantsyonnoe obrazovanye [Open and distance education], 2 (38). [in Russian].
20. Light, R.J. (2001). *Making the most of college: students speak their minds*. Cambridge: Harvard University Press, 248. [in English].
21. Qualman, Erik. (2009). *Socialnomics: How Social Media Transforms the Way We Live and Do Business*. Wiley, 288. [in English].
22. Voronkin, O.S. (2015). *Perspektyvy rozvytku informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii navchannia studentiv VNZ Ukrainy [Prospect of the ICT development of training university students in Ukraine]*. Informatsiini tekhnolohii v osviti [Information Technologies in Education], 24. [in Ukrainian].